چاوەڕوانی

دەست

بۆ جاری دەیەم ژوورەکەی ڕێك خستەوە، کتێبەکانی لەسەر مێزەکە ڕیزکردن لە سووچێکدا داینان. بیرو هۆشی هەر لای دەرگاکە بوو.

چاوەڕێی ئەوەبوو، بەپەنجە ناسکەکانی تەقە لە دەرگاکە هەڵسێنێ. چووە لای پەنجەرەکەوە. تەماشایەکی خوارەوەی کرد.

شەقامەکە جمەی دەهات ئێستا حەزدەکەم هەمووتان لە باوەش بگرم.. چۆن توانیم ئەو ماوە درێژە بەسەر بەرم؟!.. تەنهایی و بێزاری چۆن وەك مۆرانە یان خواردوم؟!».

تەقەی دەرگاکە نەیهێشت لەوە زیاتر بۆ ناو بیرەوەرییەکانی شۆڕبێتەوە. بەرەو دەرگاکە تەکانی دا فریا نەکەوت. بەر لەم دەرگاکەی کردەوە و هاتە ژوورەوە چەپکێ گوڵی بەدەستەوە بوو. ژوورەکە بووە باغچەیەکی سەوز. چەپکە گوڵەکەی لەسەر مێزەکە داناو لەسەر کورسییەکە دانیشت.

– *ئیتر ناهێلم لێم دوور کەویتەوە.*

– *باشە، ئەو ماوەیە چۆن گوزەرانت ئەکرد؟!*

وتەکانی، ئەو ڕۆژەی بیرخستەوە کە دوو بەدوو بەشەقامەکەدا شۆڕبووبوونەوە ئەوکاتەش هەمان پرسیاری لێ کرد. بەڵام ئەم پێی خۆش بوو و حەزی دەکرد جارێکی کەش دووبارەی بکاتەوە، لە دڵی خۆیدا ئەیوت «نەکەس ئەم پرسارەی لێ کردووم نەواش بەتەنگمەوە هاتووە». کەمێ کورسییەکەی بردە پێشەوە.

وەڵامی پرسیارەکەی هێشتا نەدابووەوە وتی

– *بەردە ڕەش هەڵگەڕاوەکە گوڵە بچکۆڵەکەی قەراغ ڕووبارەکەت لەیادە؟*

سەرەتای پایز بوو لە قەراغ ڕووبارەکە بێ دەنگ دەیانڕوانییە زەردەپەر «پەری» بەردێکی ڕەش – هەڵگەڕاوەی وشکانییەکەی پیشان داو بەئاستەم لە جێگەکەی خۆیەوە گواستییەوە تەنیشت بەردە لووسەکانی نێو ئاوە تەنکەکەوە. کاتی هەڵسان بەردەکەی پیشان دایەوە وەکو پێشووی نەبوو ڕۆژێکی کەش بەجووتە دوو جۆگەلەی باریکیان بۆ گۆلێکی بچکۆڵەی قەوزە گرتوو هەڵکەند، پاش ماوەیەك ئاوی گۆلەکە ڕوون بووەوە.

– *لە بیرمە، بەڵێ لە بیرمە.*

– *دەباشە، بۆ ئەوەی بیسەلمێنێ، کە هەی، دەبێ بەشداری ژیان بکەی، ئەگینا وەك بەردەکە ڕەش هەڵدەگیرسێ و، وەك ئاوی گۆلەکەش...*

وتەکەی تەواو نەکرد، بەڵام بەپێکەنینێکی مانادار مەبەستەکەی تێ گەیاند.

هەڵسا چەپکە گوڵەکەی بۆ هێنا.

– *ئەمەیان لە گوڵدانێکدا لە تەنیشت وێنەی ناو چوار چێوەکەدا دانێ. سبەینێش سەرو گوڵ دەدەینە دەستی ئەوانی ترەوە....*

لە دەرگاکەدا وەستا تاکو تەقەی پێی تێکەڵ بەدەنگە دەنگی شەقامەکە بوو.

دەرگاکەی پێوەدا، یەك دوو جار بەدەوری خۆیا سووڕی خوارد.

هەناسەیەکی قووڵی شادمانی هەڵکێشا. وتەکانی پێکەنینەکەی لە مێشکیدا دەنگی دەدایەوە.

بۆ ماوەیەك بیری لەم ژیانە تازەیەی دەکردەوە..

چووە لای پەنجەرەکەوە.. وا شەو، نیوەی زیاتری بەسەر چووە. شەقامی ژێر دەم ژوورەکەی بانگەوازی وردە فرۆش و گوڕەی ئۆتۆمۆبیل و ژاوە ژاوی هات و چۆکەرانی لێ براوە، هەندێ جار نەبێ فیکەی حەس حەسێك و تەقەی بزماری ژێر پۆستاڵەکەی بێ دەنگییەکەی وریا دەکردەوە. ئەو شەوانەی کە جارێ هێشتا «پەری» نە ئەناسی، لەم کاتانەدا ئۆقرەی لێ هەڵدەگیرا، بنمیچەکەی نەوی دەبوو، ناچار خەمەکانی دەگرتە کۆڵەوە و شەقامە چۆڵەکانی دەگرتە بەر، شەو کۆتایی نە ئەهات، ئەبووە مێردەزمە، کاتیش لە جووڵە دەکەوت. لە پەنجەرەکەوە ڕوانییە خوارەوە.

شەقامەکە بێ دەنگ وەك ئەژدیها کشابوو، گوێی لە شار دەگرت. نمە بارانێك شەقامەکەی وا لێ کردبوو ڕەشتر بنوێنێ لەبەر خۆیەوە بەدەنگێکی نزم گۆرانییەکی سەردەمی منالّی دووبارە کردەوە. ئەو گۆرانییەی کە کاتێ خەڵکی دێکەیان ئێواران لە دروێنە دەگەڕانەوە لاوەکان سەرەڕای ماندوویەتییان دەستیان دەنایە بنا گوێ و بەسەر گوندەکەدا دەیان چریکان هەواڵی گەڕانەوەیان بەدۆست و دەزگیران ڕادەگەیاند کە لەو کاتەنەدا لە ناو ڕاندا مەڕیان دەدۆشی یابە گۆزە ئاوەوە لەسەر جۆگەلەکە دەگەڕانەوە بیری کەوتەوە کە دەمێکە گۆرانی نەوتووە. پەنجەرەکەی پێوەدا ڕووی بۆ ناو ژوورەکەی وەرچەرخان. سەرنجی لەو کورسییە گیربوو کە ماوەیەك لەمەوبەر «پەری» لەسەری دانشتبوو. کورسییەکە لەبەر چاوی بووە باغچەیەکی سەوز.

گوڵێکی گەشاوەشی لەسەر دەرکەوت حەزی دەکرد باغچەکە هەروا بەسەوزی لەبەر چاویا بمێنێتەوە. هەردوو لەپی لە دیوارەکە گیرکرد و خۆیدا بەسەریانا «بریا کۆچەری هاوڕێم زووتر پێتی دەناساندم» لە ناو بێ دەنگییەکەوە ئەو ڕۆژەی کە «کۆچەر» پەری پێ ناساند سەری هەڵداو قووت بووەوە...

ئێوارەیەکی پایز بوو، لەگەڵ کۆچەردا سەرو ڕۆژنامەیان بەدەستەوە بوو کاتێ کۆچەر لە دواوە شانی گرت.

– چییە دەڵێی شتێکت لێ ون بووە و بەدوایا دەگەڕێی؟

هەرکە چاوم پێ کەوت ویستم بڵێم «ئەوەی بەدوایا دەگەڕێم ئەمەیە و وا دۆزیمەوە» بەڵام نەمتوانی بیڵێم، تەنها پێکەنینێکی پچڕ پچڕم بەگوێیاندادا. باش بوو کۆچەر فریام کەوت

– پەری... پەری کریم.

دەستی لە ناو دەستما بوو بۆ ماوەیەك ئارامی گرت، موچڕکێك لەشی داگرتم، چاوە کاڵەکانیشی نمە بارانێك بوون بەسەرما دایاندا بۆ یەکەم جار ئەو شەوە بنمیچی ژوورەکەم نەوی نەبوو، تا بەیانیش خەونی خۆشم بینی. بۆ ڕۆژی داهاتوو بەتەنها بینیمەوە، پێکەوە بەشاقامەکەدا شۆڕبووینەوە، حەزم دەکرد شاقامەکە درێژ بێتەوەو کۆتایی نەیەت.

– ئێ باسی خۆتم بۆ بکە

– هەر لە منالییەوە، گڕەی گەرمەسێر برژاندوومی، هەست دەکەم یەکەم جارە بۆنی بەهار هەڵدەمژم.

– من دەڵێم باسی خۆتم بۆ بکە.

– لە دوورگەیەکی جۆلام، تۆ ئەو بەلەمە بچکۆلەیەی بەرەو ئاوەدانیم دەبەی.

– ئێرەت پێ خۆشە؟

– دووجار لە دایك بووم، جاری دووەمیان ناسینی تۆ بوو.

– «کۆچەر» باسی بێ دەنگی و تەنیایی تۆی زۆر بۆ کردووم.. یەکێکی تر هەیە...؟

گوڵی سەر کورسییەکە تەمێك دایپۆشی، تەمەکە بووە گەردەلوولێك و فڕێی دایە ڕووبارێکی ترەوە و بەرەو ڕۆژانی منالی رایدا لەو ڕۆژەوە تا ئەم ساتەی ڕێگایەکی درێژ

و تاریکە، ئەگەر پەڵە ڕۆشنایشی تیادا هەبێ ئەوا کاڵن و بۆی لەیەك جیا ناکرێنەوە.. وەك تازە پێی گرتبێ بەرەو کورسییەکە هەنگاوی نا، تاکو بەرامبەر وێنەی ناو چوارچێوەکە پێی درێژکرد. ڕووبارەکە پێی لە زەوی بڕیبوو... «ئەمە ئەو یەکەیە کە تۆ مەبەستت بوو. کە دواجار تێم گەیاندی و بەدرێژی بۆم گێڕایتەوە.

تاکو تۆم نەناسیبوو تەنها لای ئەم ڕازی دڵم دەردەبڕی و خەمەکانی وەك کاتی منداڵیم ئاسان دەکرد هەر ئەوەندە بەرامبەری دادەنیشتم بیرەوەرییەکانم لێم دەئاڵان، لە پەلوپۆیان دەخستم، دەنگمیان بەرەو ناوەوە دەگێڕایەوە و لەوێ پەنگی دەخواردەوە.

ساتە خۆشەکانم هەرگیز بۆ نەدەگیران، یارییە خۆشەکانی ناو کۆڵانە خۆڵاوییەکەی دێ گەرمیانەکەم وەك فلیمێکی نەشۆراوە لێڵ و ئاڵۆز و تیژڕەو بوون، ئیتر بینیم تیایاندا دەخواردەوە، کامیان کزەی لە جگەر هەڵدەسان و هەردەی پڕ لە چقڵ بوون یەك لە دوای یەك خۆیان دەدایە دەم یەکترەوە. زۆر جار دەمویست خۆمیان لێ ڕزگار بکەم، دەمدان بەدەم ڕووبارێکەوە کەچی هەرخۆمیان هەڵدەلووشی، دەمویست بیانخەمە ژێر تاشە بەردێکەوە بەڵام خۆمم دەدی لە ژێریانا دەتلیسامەوە. لەگەڵ زەخیرەیماڵێکی بناردا گڕم تێ بەردان کەچی ئەوان منیان دەسووتاند، دەمدان بەدەم ڕەشەبایەکی توندەوە وەك وردە کا بەسەرما دەبارێنەوە...

تەنهایی و خەون بینینم لەو ڕۆژانەوە بۆ ماوەتەوە. ئێستەش لە هەموو دەنگ بەرزکردنەوەیەکی کوت و پڕدا دادەچەڵەکێم، نەڕەی باوکم هەرگیز لە یاد ناکەم کە بەشووڵێکی تەڕەوە بەسەرمەوە دەوەستا، منیش لەژێر پێیدا گرمۆڵەم دەکرد.

– بەکاری چی دێی. ئەوە منداڵانی خەڵکی و ئەمەیش تۆی.

ئیتر خوا خوام بوو قوژبنێك بدۆزمەوە. لە منداڵان دوور دەکەوتمەوە تا ئێوارەیەکی درەنگ، دایکم لەسەر پەرێز دەگەڕایەوە سەری دەخستمە کۆشی، بۆنی پەرێز و قرچە و ئارەقەی وشکەوە بووی خەمەکانمی دەکردن بەهەڵم، کە دەستیشی بەسەردا دەهێنام دەبووە مەرهەم و جێ دەستی باوکمی سارێژ دەکرد، تا دایکم مابوو هەموو جەژنێ کراسێکی تازەم ئەپۆشی منیش لەگەڵ منداڵانی گونددا بەدەستی چەورەوە تا نیوەڕۆیەکی درەنگ لەسەر هێڵی شەمەندەفەرەکە و مەزاری شەخسەکەی نزیك دێکەمان یاریمان دەکرد. کە جلەکانی لە خم نا «دواجار زانیم بۆ وای کرد» و لێوەکانی نیشتە سەر یەك جەژنان لەسەر بانی کوختەکەمانەوە دەستم بۆ چاوم دەکردە چەتر و لەوێوە دەمڕوانیە

مناڵان... پاش ئەو ماوەیە وەك نووسینێكی سەر دیوار بێ و بەبۆیە ڕەش كرابێتەوە و نەخوێندرێتەوە، هیچی وام بیرناكەوێتەوە، بەڵام هەندێكیان وەك تارمایی پشت پەردەیەك بەخەیاڵما گوزەر دەكەن... بیرمە دایكم شەوان دەگریا، لەژێر جاجمەكەوە گوێم لە هەنسكی دەگرت. منیش لەگەڵیا دەستم بەگریان دەكرد، ئاردیش نەما پوورە «نەخشین» هەموو ڕۆژێك نانێكی دەدامێ باوكم لە گوندەكە دوور كەوتەوە.. ئۆتۆمبیل.. دایكم دەپاڕایەوە بایزی هاوڕێم مرد خوێن من خۆم شاردەوە، گەڕاینەوە، خانوویەكی تازەمان كرد... بەڵام ئەو شەوە تۆفەم قەد لە یاد ناچێ كە دایكم وەك چنارێكی بڕاوە ڕاكشابوو، منیان لێ نزیك كردەوە، دەستی كردە ماچكردنم دەمی هەڵنەبڕیبوو قیژە قیژ بەرز بووەوە.

ئێستەش كە قیژەی ئافرەتێ دەبیسم دەمارەكانم كرژ دەبنەوە و فرمێسك دەزێتە چاوانمەوە.

ئەو شەوە لە ماڵی پوورم نووستم. زۆری پێ نەچوو ماڵەكەمان پێچایەوە بەڵام من تەنها وێنەكەی دایكم كە پوورم لە چوارچێوەیەكی نابوو مەبەستم بوو.. لە ژوورێكی گڵێنی گەڕەكی شارێكدا گیرساینەوە، هۆگری وێنەكە بوو بووم.

زۆربەی كاتم بەرامبەری بەسەر دەبرد. تا دەهات جلە خماوییەكەی لەبەر چاومدا لە چوار چێوەكەی گەورەتر دەبوو بەرە بەرە لە ناو ژوورە گڵێنەكەمانەوە پێم كرایەوە بۆ كۆڵان و گەڕەكەكانی تری. جیاوازییەكی ئەوتۆم لەگەڵ كۆڵانە خۆڵاوییەكەی گوندەكەماندا نە ئەدی. تاك و تەرا پیرەژنە ڕەشپۆشەكان كە لەبەر دەرگاكاندا ئەژنۆی خۆیانیان لە باوەش دەگرت، هەستم كرد وردە وردە ئاشنای ئەو پیرەژنە ڕەشپۆشانە دەبم، چونكی لە دایكم دەچوون بەر چوارچێوەكەم بەردەدا ئەمانم دەبینی لەگەڵ دایكمدا وەك یەك دەمدین بەخەیاڵیش دەرگاكانم بۆ دەكردن بەچوار چێوە. پیرەژنە ڕەش پۆشەكان دەیانڕوانییە كەسیش، بەترووسكایی چاوە قووڵەكانیاندا وادەركەوت چاوەڕێی كەسێكن ئەوان كەسی خۆیانیان دەناسی، بۆیە بۆ كەسی تر دانەئەچەڵەكان و لێویان نەدەترازا، وەك وێنەكەی دایكم بوونە جێگای تەسەللام تا دەهات ژمارەیان پتر دەبوو، بەڵام نەكەسێ ئاوڕی لێ دەدانەوە نە ئەیان دواندن. بەڵام كە دەمبینین بەچاوی ڕێز و خۆشەویستییەوە تەماشام دەكردن ئای چەند خۆشم دەوێن پیرەژنە ڕەش پۆشەكانی وڵاتەكەم لە كۆڵانەكانیشدا ئەم نوختە ڕەشانەم دەدی بۆیە هەموو شتێك لەبەر چاوم ڕەنگی جلەكانیانی گرتبووە خۆ، بەڵام كاتێ تۆم ناسی «پەری» لایەنە

خۆشەکانی بیرەوەرییەکانم واخەریکن سەرهەڵدەدەن، پێش ماوەیەك کە دەستت لە ناو دەستمدا ئارامی گرت، هەستم کرد دەستی دایکمە و جێ دەستی ڕۆژگارم سارێژ دەکات کە سەر دەنێمە سەر سنگت دیمەنە تیژڕەوەکان هێور دەبنەوە و بۆنی باوەشی دایکم وەبیردەخاتەوە. کە ئێواران لەسەر پەرێز دەگەڕایەوە و خەمی ئەو ڕۆژەم لە باوەشیدا فەرامۆش دەکرد، کە بۆنی قژت دەکەم ئەو کاتە خۆشانەم وەبیردەخاتەوە کاتێ منداڵ بووم خۆم ڕووت دەکردەوە، ورگ بەرلووتی لێ گرتبووم خۆم لە جۆگەلە بچکۆلەکە هەڵدەژەن، لەوێوە هێشتا چۆڕاوگەی ئاو بەتەنما دەهاتە خوارەوە لەسەر خۆڵە داخکراوەکەی ڕێگا کە ڕادەکشام بۆنێکی خۆشی هەبوو، بۆنی قژت ئەو بۆنەم دێنێتەوە یاد، هەموو بەیەك گەیشتنێك شتێکی تازەم فێردەکەی، چاوەکانت ئەوەیان پێ ڕاگەیاندم کە بێجگە لە ڕەنگی جلەکانی دایکم ڕەنگی تریش هەیە، ئەوەت لە لام چەسپاند.

(من هەم ئەبێ بەشداری ژیان بکەم).

ئەم ئێوارەیە کە چەپکە گوڵەکەت دامێ و پێت وتم:

«ئەمەیان لە گوڵدانێکدا لە تەنیشت چوارچێوەکەی دانێ، سەرو گوڵیش دەدەینە دەستی ئەوانی ترەوە.

وا هەڵدەستم فەرمانەکەت بەجێ دێنم. لەسەر کورسییەکە هەڵسا گوڵێکی خستە گوڵدانێکەوە و لە تەنیشت چوارچێوەکە دانا، هەستی کرد هەموو شتێکی ئەمڕۆ لە دوێنێ ناکات لەبەر خۆیەوە وتی:

«خۆزگا زووتر دەم ناسین». کەوتە وتنەوەی ئەو گۆرانییەی کە خەڵکی گوندەکەیان کاتی ئێواران لە پەرێز دەگەڕانەوە دەیانوت.

حوزەیرانی ١٩٧٨سلێمانی

بۆشایی

ماوەیەکە لەسەر جۆگەلەکەی گوندەکە، لە کاسە و کەوچك شتن بووەتەوە، بەڵام هەڵناسێ نهێنییەکی شاراوە پێی هەستانی تەزاندووە ئامانەکانی لە ڕۆخی جۆگەلە ئاوەکەدا کەڵەکە کردوون دەبریسکێنەوە کاتی ئامانەکانی دەشۆری، تارماییەکی دووری بینی بەرەو گوندەکە دەهات ئەوەندەی ژمارەی تۆزی پێی تارماییەکە ڕووناکی ئومێد دەبارییە دڵیەوە. چاوی بڕییە ڕێگاکە، دەستی لە ئاوەکەی بەردەمی وەردا و بەقژی دا هێنای. هەرچی دەکرد هەر چاوی چاوەڕوانی لە ڕێگاکە ئاڵابوو لێی جیانەدەبووەوە تارماییەکە هەر دەهات، ئەمیش نەیدەویست هەستێ.

لەو بەرەوە کەمێك لە ئاستی ئەو بەولاوە، دوو ئافرەتی تر دەستیان دەجووڵاو بەگوێی یەکتریاندا دەچرپاند، لەم لایەوە، پۆلە قازێك قاوو قیژیان لێ هەڵسا، یەکێکیان باڵی حەزی فش کردەوە و بەقیژە قیژ بەدەوری یەکێکی کەیاندا کەوتە خول خواردن. لە پڕ بەکۆمەڵ بەسەر درێژایی جۆگەلەکەدا کەوتنە باڵە فڕێ، سەرنجی بەدوایانا کەوتە فڕین، تا لە دیوارێ کە شوێن کوڕ و باس و خواسی لاوان و پیاوانی گوند بوو گیربوو، تاقە پیرەمێردێکی پەککەوتەی دێ، سەڵتەکەی کردبووە سەرین و شانی بەسەریا دادابوو. دەنگی «ماندوو نەبن» و شڵپەی ئاوەکە جلەوی بیری ڕاگرت و هێنایەوە جێگاکەی خۆی... دوو سێ ئافرەتی داس بەدەست لە ناو جۆگەلە ئاوەکەدا. نووشتابوونەوە. بەدەستێك ئاویان بەڕوومەتی خۆیانا دەدا، یەکێکیان لە تەنیشتییەوە دانیشت، هەردوو پێی بۆ ناو ئاوەکە شۆڕ کردەوە و، پڕ بەسینەی هەناسەی ماندوویێتی بەبۆشایی ئاسماندا کرد.

– بەر لە ئێستا نەمدیوی درەو بکەی!!

– کە پیاوان لە ماڵ نەبن، دەبێ دەغڵەکانمان بەپێوە بوەرێن؟!.

– بیری کەس ناکەی؟

– وەختە سویێم بێتەوە بۆ باوکم.

نەیزانی مەبەستی ئەم چییە، خۆی کۆکردەوە داسەکەی خستە سەر شان و وەك ئاسك پەڕییەوە **«خۆزگەم بەخۆت»**

هەستایە سەرپێ. لە هەر لایەکی گوندەکەوە تەماشا بکەیت دەشتاییەکی کاکی

بەکاکی بەرەو ڕووت دەبێتەوە، تەنها لای ڕۆژئاوا نەبێ ڕیزە تەپۆڵکەیەك تا چاو بڕ بکات کشاوە.

گوندەکەش لەژێر تینی گەرمای هەتاوی گەرمە سێردا، لە جێ داخ و تڵوقە سووتاویی گەورە دەچوو کە بەلەشی ئەو دەشتە بەرینەدا قوت بوو بوونەوە، هەنسکی بێ داڵدەیی بۆ، سێبەری ڕیزە شاخێ نسێی کۆمەڵە درەختێك، بەگژ ئاسماندا هەڵدادا تارماییەکە گەیشتە سەر جۆگەلەکە، پیرەمێردێکی پەککەوتە بەسەر هێسترێکەوەیە لەبەر کەنەفتی خۆی، بە گران لە هێسترەکە دابەزی.

بەر لە هێسترەکەی بینی نا بەئاوەکەوە.. ئافرەتەکە هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشا، ئومێدەکانی وەك تۆزی ڕێگاکە نیشتەوە سەر دەروونی داخبووی.

ئامانەکانی خستە سەر سەری و جارێکی تر بەدەشتە بەرینەکەدا هەڵی ڕوانی....

(نەخشینی) دراوسێیان لە پێشەوە دەڕۆیشت، چەند مەڕێکی پێش خۆی دابوو.

ئافرەتێکی تر جووتێ هێستری بەرەو جۆگەلەکە دەهێنا. لەبەر خۆیەوە بەنائومێدییەکەوە وتی (ئێوارەیەکی کەش تێپەڕبوو، کەسیش دیار نەبوو)..

تا درەنگی هەر بەتەما بوو.. چووە سەر کوختەکەیان بەتەنیا لەسەر نوێنە سارد و چۆڵەکە ڕاکشا....

ئەستێرەکانی هەموو ژماردن... هەر بەتەما بوو لە دەرگا بدرێ. دڵنەوایی خۆی پێ نەدەدرایەوە. هەندێ جاریش دەیوت: (**کێ دەڵێ بەیانی نایەتەوە.**)

لەسەردەم ڕاکشا، هەردوو دەستی لە سەرینەکە گیرکرد و کەوتە هەنسکدان.

دووز ۱۹۷۸

شازادەکان درۆ دەکەن

خەڵکی گوندەکە لەوە دەترسان شوانەیان لێ ڕەنجابێ، بەوەی شەوان بەتەنها لە پەنایەکەوە «بەرامبەر لووتکەکان ڕادەماو تێی دەڕوانین» بەڕۆژیش تا زەردەپەڕ لە کەناری سیروان دەمی دەنا بەشمشاڵەکەیدا و ئاوازی بۆ «پۆلی باڵندەی لانە شێواو و وێڵ» و منالانی ڕەنگ زەرد ئەوت هەرچەندە خەڵکی گوندەکە دەیانزانی «**دڵە بچکۆڵەکەی ئەوەندەی ئاسمان فراوانەو**» بەقەد هێمنییەکەشی زیرەکە. بەڵام سەریان نەئەنایە سەرو لەم ڕووەوە پرسیاریان لێ نەئەکرد تا ئەهاتیش ئاوازی پڕ سۆز و خرۆشی بڵێسەی ئەسەند. دونیا دیدەیەکی گوند سەری شارەزایی لە قاندەوە و ئەمەی بۆ لاوەکان گێڕایەوە: بەچاوی خۆم بینیم قومرییەکی سپی سپی بەرز دەفڕی گەیشتە ئاستی.

یەك دوو جار سنگی بە سیروانا دا. ئەویش شمشاڵەکەی نابووە لالێوەوە. قومرییەکە لە تەنیشتییەوە لەسەر بەردێك هەڵنیشت بەچاوی خۆم بینیم «**چڵ و پووشیشی بەدەنووکە قرمزییەکەی هەڵگرتبوە**» کە هەڵنیشت ئەم پێی بۆ ناو سیروان درێژ کرد و ڕووی لە بەمۆ کرد، کە گوێم لە ئاوازەکانی بوو هەستم کرد قورسایی بەمۆی لە ئەستۆدایە....

دەڵێن هەندێ جار شازادەیەك خۆی دەکا بەمەلێك یا هەر گیانلەبەرێکی تر و بەو دەستانەدا دەفڕێ یا گەشت دەکات. من هەر بۆ ئەمەیان دەچم چونکی دەمێکە «قومرییە سپییەکە نابینم و شوانەکەش لەم ڕۆژانەدا خەمی هەزار ساڵەمان لە ڕووی کۆبووەتەوە.» یەکێ لە لاوەکانی وتی.

– هەرچی «شیری مێی هەمسمان» هەیە بۆی ببەین نایەتەوە؟

– ڕەنگە ئێستا «لەبەر پەنجەرەی چاوەڕوانی»دا بۆ یەکێکی تر بڕوانی!

دوو هاوڕێی شوانە خۆیان گەیاندە شازادە. شازادە سوور هەڵگەڕاو وتی:

– من هەرگیز شوانم نەناسیوە و یەك «بست» لانەی خۆشم بەجێ نەهیشتووە.

لەو ڕۆژەوە شوانە لە چاوەڕوانی قومرییە سپییەکە کەوت. بەڵام لە شمشاڵ ژەنی نەکەوت، ئێستە بۆ مناڵە ڕەنگ زەردەکان ئاواز دەڵێ.

گوندەکانی دەوروپشت بەمەیان زانی خەمخوارێکی شوانە وتی «ڕاستە دڵی شوانێ ڕەنجا بەڵام خەڵکی گوندێك فێری ئەوە بوون:

بڕوا بەشازادەکان نەکەن. چونکی شازادەکان درۆ دەکەن!!

١٩٧٩ سلێمانی

تۆپەکەی ئازاد

بارێزەکە بەتوندی خۆی بەجامی ئۆتۆمبیلەکەدا ئەکێشا، فرچەکان فریا نەئەکەوتن، پەیتا پەیتا لە داکەوتن و هەڵسانەوەدا بوون، کەچی لە نێوان ئەو داکەوتنە و هەڵسانەوەدا جامەکە تەنکە ئاوێکی لێ ئەنیشت. لە جامەکەوە کە دەتڕوانی شتەکان بەیەکا دەچوون و تەڵخ دەردەکەوتن.

بەڵام قەراخ ڕێگاکە هەر سەوز ئەیڕوانی، هەندێ جاریش بەرینتر خۆی دەنواند.

لە سەرەوەی ئۆتۆمبیلەکە هەندێ شڕوشیتاڵ بە بەتانییەك شەتەك درابوو شڵپەی ئاوی دەهات «با» کە لە سووچێکەوە بەرگە سەرینێکی لێ ترازابوو جار نەجارێ وەك ئاڵا دەیشەکاندەوە، ئافرەتەکە – کە لەریزی دواوە دانیشتبوو – بێهوودە مناڵەکەی تەنیشتی لە دەرگاکە دوور دەخستەوە، مناڵەکە دەیویست ئەو دڵۆپانەی بەدیوی دەرەوەی جامەکەدا شۆڕ دەبوونەوە بەدەست بیانگرێت، بۆی نەدەگیران، نیوسەعاتە بەڕێگاوەن. دوای دابڕانی ساڵێك وا بەرەو شارەکەیان دەبنەوە، بەدرێژی ئەو نیو سەعاتە مناڵەکە نەبێ لەگەڵ دڵۆپەکاندا دەدوا، ئەوانی تر نقەیان لە خۆیان بڕیبوو لە ڤرەی ئۆتۆمبیلەکە و خرمەی بارانەکە بەولاوە دەنگ نەبوو. «ئازاد» کە دڵۆپەکانی بۆ نەگیرا و وەڕس بوو، دەستە بچووکەکانی خستە سەر شانی باوکی:

– بابە. ئەزانم لە کوێی شاردۆتەوە.. هەر کە گەیشتینە ماڵ یەکسەر دەری دەهێنم. ئێ؟.

– . . . .

وشەی «تۆپەکە» ورووژانی.. تۆپەکەی ئازاد «برایم»ی کاکی بەبۆنەی تەواوبوونی خانووەکەیانەوە بەدیاری بۆ ئازادی هێنابوو. بەدرێژایی ئەو ماوەیەش کە لە ماڵی خۆیان دوورکەوتبوونەوە لە بیری نەچووبووەوە و چەند جارێکیش کۆڵاندبوویەوە.

– بابە... بەڕاست، ها کەی بوو وتت: کاکت ڕۆیشتۆتەوە ماڵی خۆمان. ئەو ئەزانێ لە کوێم شاردۆتەوە، بەڵام بێ من دەری ناهێنێ.

باوکی هەرچەندە لە جامەکەی تەنیشتیەوە هیچی وای بۆ لە یەك جیا نەدەکرایەوە، کەچی ڕووی وەرچەرخاند و بێ ئەوەی لە دەسەڵاتیابێ فرمێسك بەڕوومەتیا هاتە خوارەوە لەگەڵ دڵۆپە بارانەکەدا کەوتنە پێشبڕکێ بەڵام زوو بەخۆیدا هاتەوە، بۆ ئەوەی

شۆفێرەکە پێی نەزانیٚ گورج ئەحمێکی بۆ کرد، بەپەلە پاکەتەکەی لە گیرفان دەرهێنا، جگەرەیەکی بۆ درێژکرد، بۆ خۆشی یەکێکی داگیرساند، لەگەڵ مژلێدانی جگەرەکەیدا پێی بۆ بەردەم درێژکرد. وشەکانی (ئازاد) وای لیٚ کرد هەر بە لەش لە ئۆتۆمبیلەکەدا بێت، مێشکی دەیان توولە ڕێی لەبەردەم بۆ کرایەوە نەیئەزانی کامیان بگریٚ: پێی وتم:

مام غەریب وا ساڵێکە پێکەوەین هەر حەلاڵمان لە یەك جیابوو. ناشوکری نەبیٚ تۆ کێت هەیە (برایم) بوو... ئەگەر پێمان ڕازی دەبی لەگەڵ ئێمەدا وەرە. خانووەکەمان جێگای ئێوەشی تیا دەبێتەوە لەوێش سەری کاسبییەك بگرە تا...

– برا. خۆت ئەزانی کونجێکم لای خۆمان پێکەوەناوە، ئەزانم حەز دەکەی پێکەوە ببین بەلاّم پیاو لە کونجەکەی خۆیدا بمریٚ...

بەڵیٚ ساڵێك و شتێکە... ئا، ئەبیٚ، هەر ئەڵێی دوێنێیە، ئەو کاتە تا گەیشتینە هەقەجیٚ وەك ئێستا شەست بوو.. ئەو ڕۆژەش کە (برایم) ماڵئاوایی لیٚ کردین باران.. جارێکی تر گریان قورگی ئاخنی..

ئەو سالارە هەرچەندە ناوی (تۆپ) دێنیٚ لە دوولاوە برینم ئەکولێنێتەوە، لە دوولاوە.. لە دوولاوە، لە دوو، بەلاّم دا لە دوولا، ... لە تۆیش، هەر کە گەیشتینە ماڵەوە سەرەنگومی ئەکەم خۆم یارییەکی کەی بۆ دەکرم...

بارانەکە هێوری کردەوە، فرچەکان دامرکان، وردە دڵۆپەکان وەك دەنکە مرواری بچووك بچووك بەسەر جامەکەوە دەنووسان. لە پڕێکا شۆفێرەکە دەستی بەدوگمەیەکدا دەنا، فرچەکان بۆی هەڵئەسانەوە، مرواریيەکان لە ژێر دەم فرچەکاندا خۆیان نەدەگرت، ئەپلیشانەوە، ون دەبوون.. چاوی لە فرچەکان بڕی، بۆ ماوەیەك بەهاتوچۆیانەوە خۆی خەریك کرد. کات لە ئێوارە نزیك دەبووەوە تا دەهاتیش تاریکتر دەبوو. بارانەکە سەدەها پارچە ئاوێنەی لە ناو وەرد و زەوییە نەکێڵراوەکاندا فڕیٚ دابوو، سەری بۆ پێشەوە برد، چاوی بڕییە ئاسمان، هەورەکان ئاڵ هەڵگەڕابوون، نیشانەی گەیشتنیان بوو، سوور هەڵگەڕانی هەورەکان بەهۆی ئاگرەکانی دەوروبەری شارەوەیە، بەدەنگێك زیاتر لە چییە دەچوو وتی:

– گەیشتین

بەلای ئافرەتەکەدا ئاوڕی دایەوە. بەلاّم ئەو سەری بەجامەکەوە نابوو بیٚ دەنگ دەگریا. لە دڵی خۆیەوە پەشیمان بووەوە کە وشەی (گەیشتن)ی لە دەم دەرچوو تەماشایەکی شۆفێرەکەی کرد.. **«پێی دەڵێم زەحمەت نەبیٚ بمانگەیەنە ماڵەوە.. نەء جاریٚ**

باب‌گه‌ین با پێی بڵێم:»

– خۆ زه‌حمه‌ت نابێ تا نزیکی ماڵه‌وه بمانبه‌ی؟.. دوور نییه هه‌ر له پردەکه په‌ڕیته‌وه به‌ده‌سته ڕاستا لاده‌ده‌ی زۆر ناڕۆین دووه‌م کۆڵان یه‌که‌م ده‌رگا ماڵی ئێمه‌یه.

شۆفێره‌که سه‌ری ڕه‌زامه‌ندی بۆ له‌قاند هێشتا به‌ته‌واوه‌تی نه‌گه‌یشتبوونه ناو شار ئه‌م له ماڵ دابه‌زیبوو... (**هه‌ر که داده‌به‌زین دراوسێکانمان به‌سه‌را داده‌بارێن.. وه‌ستا حه‌مه، مامه که‌ریم.. خوله، تۆ بڵێی چاخانه‌که‌ی مابێ..**) گه‌یشتنه، ناو شار هه‌ڵیرِوانی.. به‌ڵکو ناسیاوێکم بینی.

که‌سی ناسیاوی نه‌بینی.

– بابه گه‌یشتین.. ئه‌زانی تۆ یه‌که‌م له کوێ شاردۆته‌وه؟

– باش بابه گیان.. ئا له‌سه‌ری ئه‌و کۆڵانه ڕاوه‌سته.

شڕوشیتاڵه‌که‌ی داگرت، کرێکه‌ی دایه. له‌گه‌ڵ وه‌رچه‌رخاندا خورپه له دڵییه‌وه هات خانووه‌که‌یان بووبووه چراخان، نه‌خێر مووچڕکێك شوێنی خورپه‌که‌ی گرته‌وه، وه‌ك به‌ره‌و مردن بیبه‌ن، یه‌ك دوو هه‌نگاو جووڵا له‌و ده‌مه‌دا منداڵێك به‌پرتاو له ژووره‌وه گه‌یشته به‌ر ده‌رگاکه، منداڵه‌که تۆپێکی ڕه‌نگامه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌بوو، که‌مێك ڕاما، یه‌ك دووجار ته‌په ته‌پی به‌تۆپه‌که کرد، ئه‌م هه‌ستێکی سه‌یر دایگرت، ده‌ستی به‌رز کرده‌وه، له ده‌رگا بدات، په‌شیمان بووه‌وه، له‌به‌ر خۆیه‌وه وتی «**پێویست ناکات**...» ئاوڕی دایه‌وه، ئازاد له‌گه‌ڵ منداڵه‌که‌دا یاری ده‌کرد، ده‌ستی ئازادی ڕاکێشا.

– بابه تۆپه‌که‌م. تۆپه‌که‌م له ژووره‌وه‌یه ئه‌وه تۆپه‌که‌ی من نه‌بوو وه‌ره!

بۆ لای ئافره‌ته‌که گه‌ڕایه‌وه، که تا ئه‌و کاته به‌دیار شڕوشالاته‌که‌وه ڕاوه‌ستابوو، به هه‌ناسه‌سواری شتێکی پێ وت، ئافره‌ته‌که که گوێی لێ بوو، به‌پێوه ڕاوه‌ستابوو دانشت. بۆ ماوه‌یه‌ك بێ ده‌نگ له قه‌راخ شه‌قامه‌که ڕاوه‌ستان. دواجار ئافره‌ته‌که به‌ده‌نگێکی له‌رزۆك وتی:

– چی بکه‌ین؟؟

– نازانم!

– بابه تۆپه‌که‌م.

١٩٧٨ که‌رکووك

لە ڕۆژژمێری دێیەکی ئەم خوارەدا

لە جێگاکەی خۆت ڕاوەستە، بەهەر چوارلادا بۆ دەشتاییە بەرینەکەی دەوروپشتت بنۆرە، لەبەر پێتەوە دەستی پێ بکە.. وەردێکی تازەدراوەی چەند گاوخانییە، لە کۆتایی وەردەکەدا جۆگەلەیەکی باریکە، یەك دوو پێ پانییەتی بەرەو خوار شۆڕبۆتەوە، تۆ هەقت بەسەر ئەوەوە نەبێ: لەم دەشتە کاکی بەکاکییەدا ئەم جۆگەلەیە بۆچ قوت کراوەتەوە، تۆ بڕوانە. تا چاوبڕ دەکات کەسەکڵ و خۆڵە سوورە هەر گەردەلوولی باریك باریکە و بەئاسمانا دەچن.. دەست بۆ چاوت بکە بەچەتر و بۆ دوورتر هەڵڕوانە، نەگردێك نە سێبەرێك نە شینایییەکت بەرچاو ناکەوێت، لەپڕ ڕوانینەکەت لەنگەر دەگرێ، کۆمەڵە خانوویەکی گڵین، ئاوا نزیکەی بیست- سی ماڵێك سەریان بەیەکدا کردووە وەك مەترسی شتێکیان هەبێت لە دوورەوە بەلای ڕۆژهەڵاتی برە ماڵەکەوە گردێکی ڕووت دەبینی سەردامانی گۆڕ داپۆشیوە.

***

کۆمەڵە منداڵێکی پێ خاوسی دێ، هەندێکیان سك پەنماو تەنگیان بەسەگێك هەڵچنیبوو چنگ لەسەرشان لەم کۆڵان بۆ ئەو کۆڵان دوای کەوتبوون، چەرخەی دێکەیان پێکرد.. گەیشتنە ئاستی سەرەنوێلکەکەی بەرانبەر ماڵی پوورە ئایشی دووانیان هەنگاوەکانیان سست کردەوە، تەماشایەکی یەکتریان کرد و لە مناڵە ورووژاوەکان دابڕان، تا خۆیان گەیاندە سەرەنوێلکەکەش هەناسەبڕکێیان بوو.

یەکێکیان بەپارچە ئاسنەکەی دەستی بەربووە زەوییەکەی بەردەم خۆی ئەوی تریان بەدەستی قرێژی خۆڵی چاڵەکەی بۆ دەردەدا.

بەدەم خۆڵ دەردانەوە بۆ ئەو بەرەوە هەڵیڕوانی، سەرنجی لە دەرگای ماڵی پوورە ئایشێ گیرکرد.. دەرگا تەنەکە ژەنگاوییەکەیان چەند ڕۆژێکە کڵۆم کراوە، لە زەوییەوە بە بەرزی چەند پێیەك بەخشت و بەردی قۆقز کەڵەك چنە. هەرچەند پوورە ئایشێ وەك ڕۆژانی ڕابوردوو لەبەر دەرگا نەبوو، بەڵام دەتوانرا جێ دانیشتنەکەی دیاری بکرێ، ئەوەندە شانی لە دیوارە گڵینەکە توند کردبوو، بستێ جێی سپی هەڵگەڕاندبوو، بۆ ماوەیەك سەرنجی لە دەرگاکە نەگواستەوە، بەدەم خۆڵ دەردانەوە وتی- نایەڵین مناڵان

بچنە حەوشەکەیانەوە.. ئێ؟

ئەو هەموو جارێ شەکرە سوورەی پێ دەدایین چۆن دەهێڵین

– دایکم ئێستا پێم دەڵێ:

کاتێ کوڕەکەی بهاتبایەتەوە شەکرە سوورەی پێ دەدان.

هەردووکیان بۆ ماوەیەك تاس بردینەوە و لە یاریکردن کەوتن.

ئەو ئێوارەت بیردێ بانگی کردین.

***

چەند ڕۆژێ لەمەوبەر بوو، وەك ئێستایان بەسەر سەرەنوێڵکەکەوە یارییان دەکرد (پوورە ئایشێ، یش ماوەیەك بوو لەبەردەرگا دانیشتنی کردبووە پیشە، لە بەیانی زووەوە تا ئەو کاتەی تاریکی دادەهات پاڵی بەدیواری حەوشەوە دەدا و دەیڕوانییە دەشتاییەکەی بەردەمی.. خۆر هێشتا ئاوا نەبووبوو بەدەنگە لەرزۆکەکەی بانگی کردن.

– وریا، ئازاد ئاوەرن.

بەپرتاو خۆیان گەیاندێ، هەر بەدانیشتنەوە دەستی بەگیرفانی کەواکەیدا کرد و سەر و نوقڵی دانێ و وتی:

– ئەمەیان هیچ نییە.. شەکرە سوورەکە بۆ بەیانی بمێنێ. ئەو شەوە وریا و ئازاد لە پوورە ئایشێ زیاتر بەپەرۆشەوە بوون شەو زوو بڕوات.

تا درەنگێ نەخەوتن، کە خەوتیشن تاکو بەیانی لە ناو خەرمانی شەکرە سوورەدا یارییان دەکرد. بەیانی زوو یەکیان گرت بەرەو جێی یارییەکان ڕۆیشتن پوورە ئایشێ وەکو جاران لە جێگەکەی خۆیدا کرووشکەی کردبوو.

پیاوانی دێ لە پاڵ دیواری مزگەوتەکەدا سەریان بەیەکدا کردبوو بە چپە دەدوان.. ئەو ڕۆژە بەپێچەوانەی ڕۆژانی ترەوە زۆرکەس نەچووبووە سەر کار بەڵام دوو مناڵەکەی ئاگایان لە هیچ کەین و بەینێکی دی نەبوو خەیاڵیان هەر بۆ شەکرە سوورە دەڕۆیی زۆری نەبرد، یەکێ لە پیاوانی دێ چووە لای پوورە ئایشێ و ئەمەی پێ گوت:

– ئەمشەو زانیبوویان دێتەوە..

هەر ئەوەندەی بۆ وترا، بەڵام پوورە ئایشێ لە هەموو شتێ گەیشت، زریکەیەکی بۆ کرد و بەدەمدا کەوت. بەچوار دەستە بردیانە ژوورەوە.. دوو ڕۆژی پێ نەچوو دوو گۆڕی تازە

بەسەر گردەکەوە باوەشیان بەیەکا کرد.

***

وریا و ئازاد خەریکی پڕ کردنەوەی چاڵەکەی بەردەمیان بوون وریا کەمێ ڕاما

– با بڕۆین

– بۆ کوێ

– تۆ وەرە

لە ناو دار بییەکانی ماڵی وریادا هەرچۆنێ بوو دوو ڕیشە قامیشیان هەڵکەند، لە پاین دوو گۆڕە تازەکەوە چاڵێکیان بۆ هەڵکەند و ئاویان دا.

***

ئێستە لە جێگاکەی خۆت ڕاوەستە بەهەر چوارلادا بە دەشتاییە بەرینەکەی دەوروپشتا بڕوانە، لەبەر پێتەوە دەست پێ بکە.. وەردێکی تەپەسکاوەی چەند گاوخانییە، لە کۆتایی وەردە تەپەسکاوەکەدا بەپانێتی یەك دوو پێ دڕکەزێ و تەنکە پووش بەرەو خوار شۆڕبۆتەوە یەکسەر بیرت بۆ شوێن جۆگەلە ئاوێك دەچێ..

دەست بۆ چاوت بکە بە چەتر، تا چاو بڕدەکات کەسەکڵ و خۆڵە سوورە هەر گەردەلوولی باریك باریکە و بەرەو ئاسمان بەرز دەبێتەوە. بۆ دوورتر هەڵڕوانە، نە گردێك، نە سەوزاییەك نابینن، لەپڕ ڕوانینەکەت لەنگەر دەگرێ پاشماوەی کۆمەڵە خانوویەکی گڵین ئاوا نزیکەی بیست– سی ماڵێك. لابەلای ڕۆژهەڵاتی برە ماڵەکەوە بەسەر گردەکەوە قامیشەڵانێك نزیکەی چوار پێنج بنجێك درژانگەیان بەسەر دوو گۆڕدا داداوە و سێبەرێ تەنکیان بۆ کردوون.

تشرینی دووەمی ١٩٨٠

لەسەرە ڕێدا

ڕاوەستا تاکو گوندەکە لە ناو تاریکییەکەدا تواپەوە، دێ لە لاڕێیەکی چەپدایە، هەندێ سەگی خوێڕی و ژاوەژاوی لەرزۆکی ناو گوند نەبێ، کەم کەس ڕێی پێ دەبا و دەچێتە سەری.. لە نێوان دەیان جێ پێی بەرز و ڕێچکەی باریك باریکدا، بەتوولە ڕێیەکدا شۆڕبووەوە تا بەر دەرگای حەوشەی خانوویەکی خواروخێچ هێنای، ئێستێکی کرد، لەودیو دەرگا تەنەکە ژەنگدارەکەوە کۆکەی زەلامێك. جار نەجارێ لەگەڵ پڕمەی ولاخێکدا جووت دەبوون، جیرەی دەرگاکە، بۆڵەی بەکابرا هەڵسان و گوێی ولاخی تەنیشت دەرگاکەشی قووت کردەوە..

لە ناوەڕاست حەوشەدا چرایەك بەردەم پیرەمێردێکی ڕاکشاوی ڕۆشن دەکردەوە پیرەمێردەکە دەستێکی خستە سەر دەستەکەی کەی بەتەمای هەڵسان بوو، بەڵام ئەم تا دانیشتیش پیرەمێردەکە هەر لەوبارە مایەوە، لە نێوان هەڵسان و دانیشتندا بوو...

دوو چاوی زیتی پڕ لە پرسیاری تێ بڕیبوو نەیدەترووکاند. دواجار لێوەکانی یەك دوو جار لەرزین و بەدەنگێکی لەرزۆك چەند جارێ بەخێرهاتنی کرد، ئیتر ئەو سەرەی داینەواند هەڵی نەبڕی...

(تۆ بڵێی حەزی بە هاتنم نەکردبێ). ویستی ئەوەی بۆ ئاشکرا بکات کە ڕێبوارە و نامێنێتەوە.

– بۆ ئەو دێیە دەڕۆم.. نانێ....

نەیهێشت وتەکانی تەواو بکات، کەمێ وەرچەرخا و (ئادەی)یەکی بۆ کرد. (ئەگەر حەزی بەمیوانداریم نەکردایە. ئادەیەکەی. جۆرێکی تر دەبوو). لەگەڵ ئاوڕدانەوەی پیرەمێردەکەدا ئاوڕی دایەوە:

پیرەژنێك چەند هەنگاوێك لەولاوە وەستابوو، کز کز دەیڕوانی (بەڵام لەم بێ دەنگی و سەرسام بوونەیان سەر دەرناکەم!). بۆ ماوەیەك نەیدەزانی چی بکات.. لەپڕ گوێی لە پڕمەی گریانێکی خنکاو بوو.. ئەوەندەی تری پەشۆکا و پەشیمان بووەوە کە لە ناو هەموو ماڵەکاندا ئەم ماڵەی هەڵبژارد، تا کەمێ بحەسێتەوە و تەزووی پێی دەربکات. «ڕەنگە پێش هاتنی من سووکە ئاژاوەیەکیان بووبێت». زۆری نەخایاند پیرەژنەکە خواردنێکی هاکەزایی لەبەردەم دانا و بێ ئەوەی چاوی لێ بترووکێنێ پاشە و پاش گەڕایەوە لە تەنیشت پیرەمێردەکە چیچکەی کرد. «سەیرە.. من نانی خۆم دەخۆم ئەوانیش با بۆ

خۆیان... ئا... ڕەنگە ئەمانیش دەردەکەی دایکمیان بێ... ڕۆڵە هەرکاتێ یەکێك لە ئێوە دەبینم تۆم دەکەوێتەوە یاد.. ڕەنگە..». پاروویەکی بۆ دەم برد، سەرنجی لە پیرەژنەکە گیربوو.. «وەڵڵاهی... ها» دەستی بەپارووەکەوە وشك بوو، نەیتوانی پارووەکە بگەڕێنێتەوە، پاروو بووە بەرد لە دەمیدا «.... ها... ئەمە خۆ دایکی حوسێنە.. خۆیەتی.. بەڵام ئەمان نامناسنەوە، جارێك بینیومە». سەری هەڵبڕی، پیرەژنەکە بۆ یەکێ لە ژوورە تاریکەکان هەنگاوی دەنا. «.. ئەوە.. دەزانم ئێستا دەست بەگریان دەکات» دەستی لە بازوو بەنەکەی قۆڵی دا «بەڵام چی گەیاندیانیە ئێرە»..

سەرەتای زستانێکی تووشی چەند ساڵ پێش ئێستا بوو، ڕێمان کەوتە دێکەیان، ئەم پیرەژنە سەرەڕێگای لێ گرتین، پاڕایەوە: ئەم بازووبەنە بدەنە دەستی «حسێن»ی کوڕم. سەرمان خستە سەری. بازوو بەنەکەم لێ وەرگرت بەڵام بەرلەوەی بگەینە لای بۆ یەکجاری لێمان ون بوو....

ئیتر نەك هەر نەمدەویست دیارییەکەی بۆ بگەڕێنمەوە، تەنانەت حەزم نەدەکرد بەو دێیەشدا گوزەر بکەم.. بۆ لەم هەموو ماڵانەدا بۆ ئێرە هاتم؟ .. ئەزانم بە بینینی ئێمەمانان زامیان تازە دەبێتەوە.

بەئەسپایی بازووبەنەکەی لە قۆڵی کردەوە. خستیە سەر بەڕەکە پێڵاوەکانی لە پێ کرد نەگەیشتبووە دەرگاکە گوێی لە گریانی بەکوڵی پیرەژنەکە بوو. ئاوڕی دایەوە پیرەمێردەکەش هێشتا سەری هەڵنەبڕیبوو. بەڵام وەك مەنجەڵ دەکوڵا.

١٩٨٠

شەوێکی قەڵا

جاران، وەك ریکۆردێك دەست بەدوگمەکەیدا بنێت. ئاوا دەستی پێ دەکرد. ئەوەی دەوت نەی دەوتەوە. بەخەیاڵی کەسا نەدەهات و کەسیش پەی پێ نەدەبرد.. لە هەر باسێك چەپکێکی دەڕنی.

چواردەوریان دەتەنی. قاقای پێکەنین بەرز دەبووەوە. بزەی لەسەر لێوی ڕێبواران دەنەخشاند.

بەڵام لەو شەوەوە کە ڕووداوەکەی تیا ڕووی دا.

شتێکی تری کەوتۆتە دەم. هەرکەسێ گوێی لێ دەبێ، ئارەقەی بێ دەستەڵاتی دەڕژێنێ و قەتماغەی برینێکی سارێژ نەبووی دڵی گوێگرانی هەڵدەکەنێ. «خۆم ناکوژم بێ ئەقڵ ئەزانم بەمەش نامرێ» ئەمە لە شەوێکی تاریکی شاردا بوو..

***

ماوەیەکی درێژ بوو نەهاتبوومەوە. لەو ماوەیەشدا لە شارە گەورەکاندا لە دێکانی گەرمەسێر و کوێستاندا شتێکم بدیبایە ڕووداوەکەی ئەو شەوە و «سالە» شێتی لەمەڕ خۆمانم وەبیرئەکەوت. کە گەڕامەوە زۆربەی هاوڕێکانم، دڵدارە غەمبارەکان هەریەکەی لە گۆشەی شارێکدا گیرسابوون.

هەموو خەون و گۆرانییەکانیشیان لەگەڵ خۆیانا ئاوارە کردبوو.

دڵدارە خەمبارەکان، ئەمشەو لە تاو خەمەکانتاندا ئۆقرەم لێ هەڵگیراوە. وا بۆ جاری سێیەم ئەچێ بەدەوری «قەڵا» لاڵەکەدا دەسووڕێمەوە... لەو ڕۆژەوە لە باخچەی لاپاڵی قەڵاکەدا دانانیشین و شنەبا دەنگی «ئەڵڵا وەیسی» نادا بەگوێمانا هەر کە دەگەڕێمەوە ئەم «تەوافە» ڕەت ناکەم.

تەسەللام ئەداو نادا.. گەیشتمە ئاست باخچەکە لە ترپەی پێی خۆم بەولاوە گوێم لە هیچی تر نییە. سەگێك شەقامەکەی بڕی و خۆی کرد بە باخچەکەدا. لەو جێگایەی ئێمە دادەنیشتین. لە تەنیشت دارکاژێکەوە قاچی هەڵبڕی. (ئەو ماڵەی کەوتبووە سەرەوەی باخچەکە ئەوسا تاکو ئێمە بماینایەوە هەردوو پەنجەرەی ژوور سەرمانی بەڕووناکی بۆ دەهێڵاینەوە.) ئاوڕێکم دایەوە پەنجەرەکانی وەك دووچاوی هەڵکۆڵراو ڕەش و تاریك

بوون.. ئەم پێچەو دەگەڕێمەوە. چەمەکەی ژێر دەم قەڵا وەك زامێکی قووڵ لەشی شاری لەت کردبوو. سەگەکان کۆمەڵە پیسییەکانیان دەپشکنی.

بۆنێکی خنکێنەری لێ هەڵدەسا و ئەو ناوەی گرتبۆوە. سەرخۆشێك گشتی لە شەقامەکە کرد و دەستی بەتاڵ کردنی میزەڵدانی کرد.. ئا لێرەدا بوو... دوای دانیشتنێکی خۆش درەنگێ بلاوەمان لێکرد لە دوورەوە تارماییەکەم لە ژێر پێپڵکەکاندا بەدی کرد. هەر وەکو شەوانی ڕابردوو بە سەرخۆشێکم زانی کە لەبەر بێهۆشی ڕاکشاوە، هەنگاوێ.. دوو... دە ئێستێکم کرد. مووچرکێك لەشی داگرتم گەیشتمە سەری، وەك یەکێ کرنۆش ببا دەستم خستە سەر چۆکم و نوشتامەوە. بۆ ماوەیەك نەئەمتوانی ببزوێم نە ورتەم لێوەبێ. حەپەسام. ڕووت کرابۆوە. پارچە گۆشتەکەی. نێوگەڵی لە خوار پێیەوە وەك شتێکی زێدە فڕێدرابوو لە جێگاکەیەوە خوێنێکی ڕەش ڕێچکەی بەستبوو. تا ناوەڕاست شەقامەکە کشابوو. تەنیا ئاهێك لە گەروومەوە بەرز بووەوە، نە پێکەنین بوو نەگریان، هەر بەو نووچدانەوەوە بەپلیکانەکەدا سەرکەوتم، ئاوڕم دایەوە یەکێکی تری لە جێگاکەمدا. نەمدەزانی چی دەڵێ من ئەمویست دوورکەومەوە.

زەلامەکە زریکەیەکی بۆ کرد. قاقایەکی سەیریشی بەدوایا. من ئەمویست دوورکەومەوە.

نەهاوارێکی تر. هاوارەکە لە هی مرۆڤ نەدەچوو. ماڵەکان پەنجەرەکانیان خستە سەر پشت. ڕۆشناییەکی کاڵ تاریکاییەکەی کەمێ ڕەواندەوە.

ئاوڕم دایەوە. ئەوەی لە جێگاکەی من نوشتابووەوە قالە شێت بوو!! خەڵکێکی زۆر ڕژانە سەر شەقامەکە. گەڕامەوە. قالە پڕی بردە شووشەیەکی شکاو. سیپاڵە شڕەکەی خۆی هەڵبڕی. بەڵام گورج پێی گەیشتن و نەیان هێشت. قالە خۆی ڕادەپسکێنێ «بەرمدەن با خۆم بکوژم».. چاوی گێڕا بە خەڵکەکەدا «سالە» شێت بێ دەربەست بە خەڵکەکەدا ئەیڕوانی.

قالە هاواری کرد «سالە منیان گرتووە تۆ خۆت بکوژە»

بەهەمان بێ دەربەست بوون وتی:

– بێ عەقڵ من ئەزانم بەمەش نامری، ئیتر بۆ خۆم بکوژم.

ئەمە لە شەوێکی تاریکی شاردا ڕووی دا.

مایسی ١٩٧٨

بووکە شووشە

لە بەردەم جامخانەی دووکانێکدا ڕاوەستا. ئەیویست ئەمجارەش شتێکی بۆ بەرێتەوە. چـووە ژوورەوە. دیسانــەوە پــەنجەی بـۆ ئـەسپێکی بـچـکـۆڵـەی تـری درێژ کـرد. کـە لـە جامخانەکەدا بەسترابووەوە. وەکو جاری پێشوو شتێکی زۆر پیرۆز لە ئامێزی گرت و گـەڕایـەوە ژوورەکـەی. هـەمـوو جـارێ کـە پـێ دەنـێـتـە ژوورەکـەیـەوە، هـەستێکی سەیر دایدەگرێ. کە لە نامۆیی دەچێ، جۆرە دڵ گوشینێك، هەستی ئینسانێك کارێکی بەسەردا بدرێ و بەنابەدڵی جێبەجێی بکات. لەسەر مێزەکەی دایناو لەسەر قەرەوێڵەکەی ڕاکشا.

بووکە شووشەکە لە قوماشێکی شین دروست کرابوو «من ئەسپی شینم نەدیوە».

لە بری جڵەویش قوماشێکی سووری باریکیان لە لالغاوە نابوو، لە ژێر ملیەوە بۆ سەرپشتی ڕاکێشرابوو. کە تەماشای کردەوە پێکەنی کە چۆن (هیوا)ی کوڕی لە باوەشی دەگرێ و ئەیکات بە چی قاووقیژێ. هەر بەشان سەرینەکەی کەمێ بەرز کردەوە و ڕوانییە ڕۆژژمێرەکەی بەرامبەری.. بۆی نەخوێندرایەوە چاوێکی بۆ نووقاند «کاتێ سەلاحی هاوڕێم دەدوێ ئە ئاوا چاوێکی بۆ دەنووقێنێ ئەمجارەیان پێی ڕادەگەیەنم ئەم بەزمەت تازەیە» .. هەر بۆی نەخوێندرایەوە، تەماشای مەچەکی کرد.. پەنای بردە بەر پـەنجەکـانـی «.. سێ شەم.. چوارشەم.. و.. لـەبـەر خـاتـری (هـیـوا) نـەبێ نـاچمەوە. ئەم جانتایەشم بەسە، ئەسپەکەش.. نەء دەینێمە ناو زەرفێك. وەکو هەموو جارێ و بەرلەوەی ماچەکەم، بداتێ هەڵدەکوتێتە سەر پیرە جانتا. جانتاش دوو فانیلەی قرێژ و بێجامەیەك و دوو سێ کتێبی تێدایە. لەپڕ دەینێمە بەر دەستی. جا تەماشا چی خۆشییەك دایبگرێ »..

تـرسێکی نـادیـار خـەریك بـوو دایـبـگرێ، تـرسی ئـەو ڕۆژە کـە « .... لـە دەرگـایـان دا، ڕانەوەستان دەرگاکەیان بۆ بکەمەوە، کردیان بەژووردا، دەستیان کرد بەسەما و پل تەقاندن یەکێکیان بەجووڵانەوەی ئەکتەرێکی نەشارەزا شووشەیەکی بەتوندی لەسەر مێزەکە دانا، بووکە شووشەکە کەوتە هەلۆرکە. فریا نەکەوتم، بەربووەوە. خۆشم ئێستەش سەرم سووڕماوە. چۆن وا گورج پێی کەوتە سەری و پلیشاندییەوە. ئەوسا هیچم نەوت تەنیا ئەمەم لەبەر خۆمەوە ئەوت: «بێ شەرمانە».

تەقەی شتێك هاتە گوێی ترسا هەمدیس ئەوان بن. گورج هەستا. لە باوەشی گرت، گوێی هەڵخست. لە دەرگاکە نزیك بووەوە بەئاستەم دەرگاکەی کردەوە. کەسی نەدیت شنە بایەکیش تاقە دارەکەی حەوشەی خستبووە جووڵە.

ئابی ١٩٧٧دهۆك

قازانی قوپاو

بەمانای وشە شەکەت بووبوو. بەڕادەیەك هەندێ جار کە بەپێوە ڕادەوەستا هەردووك قاچی دەستیان دەکردە لەرزین.

وەکو ڕۆژانی ڕابردوو خوانەکەی ڕازاندەوە. زۆری نەبرد بەغەڵبە غەڵب کردیان بەژوورا. ئەمیش چووە دەرەوە و لە تەنیشت دەرگاکەوە هەردوو قاچی درێژکرد و پاڵی دا بە دیوارەکەوە. ساردی دیوارەکەی ئەو دیودا منداڵێك چچکەی کردبوو. وەك چۆلەکە تەماشاکەی لە ئاستێکدا خۆی نەدەگرت..

هۆمەری کوڕی کەوتەوە بیر. لەم کاتەدا هەموو، ماندووبوونێکی لەبیرچووەوە. کە پاش کەمێکی تری هەندێ لە خواردنە خۆشەکانی سەر مێزەکەی ئەو دیوی پێ دەگەیەنێ. یەك دووجار نووچی دا و ڕوانییە بن دیوارەکەی ئەودیو.

(هۆمەر نەبێ؟!) مڵچەی دەمی مرۆڤەکانی ناو ژوورەکە و فیرەی هەڵقوڕاندنی شلەی بەتامی دەستی خۆی ئاوی دەزانە دەمی و هۆمەری زیاتر وەبیر دەخستەوە. هەندێ جاریش سەرەتاتکێی دەکرد و دەیڕوانییە ئەو دیو دەرگای حەوشە. تا دەهات مڵچە مڵچ کز دەبوو و تەقەی کەوچك و چەقۆ لەبن ئامانەکان وەك کۆرسێکی ناڕێك پتر دەبوو «خۆ بەخوا من بەدەست نەبێ تێر نابم» تەقەو هۆڕیش کزبوو. هەر بەدانیشتنەوە سەرێکی کێشا «چۆڵ بووە» هەستا پاشماوەی ناو قاپەکانی بەردەمیانی کردە یەك و لە دەفرێکدا داینا، وردەنانی سەر مێزەکەشی گرد کردەوە و بەرەو دەرگای حەوشە بردی. گەیشتە بەردەم بەرمیلێکی زل. منداڵەکە جووڵا. هەنگاوێکی نا و ڕاوەستا (هۆمەر نەبێ؟!) دەستی ڕاگرت (نەء) تێگەیشت بەپەلە چووە ژوورەوە.

منداڵەکە ویستی بگەڕێتەوە، ئەم دەستێکی لێ هەڵتەکاند. بەپەلە ئامانەکەی هێنا منداڵەکە لەپێشدا بڕوای نەکرد. هێدی هێدی نزیك دەبووەوە. قازانە قوپاوەکەی دەستی بۆ پڕکرد و بە نەرمەغار بەرەو خوار بووەوە.

ئەو ڕۆژە هۆمەر چێشتە خۆشەکانی دەستی دایکی نەچەشت.

دهۆك ١٩٧٧

دەنگوباسی ئەو دێیەی کە بەتەماین بیکەین بە هاوینەهەوار

لەسەر ڕوومەتی دانیشتوانی ئەم دێیە سەرەتای وەرزێکی خەمگین بەدی دەکرێ.. ئەوەندەش چاویان بریوەتە دووکەڵە چڕەکەی ئاوی چاویان داهات.. سنگی هەرکامیان هەڵدڕی ماسی ئاسایی ڕەش هەڵگەڕاوە. دووکەڵە چڕەکەی لە دەوروبەری ئەو کارێزەوە دەچێتە گژ ئاسمانا کە لە سەردەمی حەزرەتی (نوحەوە) تەقیوە و ئێستا لە دانیشتوانی دێکە بەریان گرتووە. دەستیان بەستراوەتەوە، قوڕگیان دەگیرێ لەگەڵ ئیقدانا ڕەشاو هەڵدێنن.

بەتەمای ڕەشەبایەکی توندن دووکەڵە چڕەکەیان بۆ بڕەوێنێتەوە چاوەڕێی تۆفانێکن بۆ یەکجاری بەری کارێزەکەیان بۆ بەرەڵڵا بکات و ئیتر بەربەست کردنی نەبێت. لە پەژارەی تینوویێتی خۆیانا ڕەشی چاویان وا خەریکە سپی هەڵدەگەڕێ.. ئای بۆ تەتەرێك هەواڵی تەقینەوەی کارێز بدا بە(یەعقوب)ەکان.

ئەوانەی بەری کارێزەکەیان گرتووە دەمێکە ئەم فرمانەیان لە ژووری نوستن هەموو خێزانێکا هەڵواسیوە (یا ئەبێ دێکەتان بگوازنەوە، یاخود بۆ هەر تاقاوێك، بۆ چۆڕێ ئاو سەری یەکێکی دانیشتوان حەڵاڵە).

بۆیە کەوتمە خولیای ئەوەی چۆن بگەمە ژووری نوستنی دانیشتوان و لە تەنیشت فەرمانەکەی ئەوانەوە ئەمەیان بۆ هەڵواسم «چاخی زوحاك ناگەڕێتەوە ڕەوشتی کاوە ون نەکەن».

لەم دێیەدا ئەوانەی بەتەمای ڕەوینەوەی دووکەڵەکەن و تەقینەوەی کارێزەکەیان ئاواتە، ژمارەی هەنگاوەکانیان، هەناسەدانیان تۆمار ئەکرێن و هەموو ئێوارەیەك ئەدرێنە دەستی خۆیانەوە. سەرسمیان پێ ئەدرێ.

هەزار داوی وردیان بۆ ئەتەنن. منیش کە دەمێکە خولیای هەڵواسینی فەرمانەکەم کەوتۆتە سەر لەو کاتەوە هەست ئەکەم هەناسەکانم ئەژمێرن بەهەرلایەکدا ئەڕۆم چاویان بەڕووما ئەچەقێنن. شوێن پێی هەنگاوەکانم هەڵئەگرن. ناچاریان کردووم شەوان درەنگێ بەپێدزە خۆم بکەم بەماڵا. لەولاشەوە دایکە پیرەکەم لێ زویر بووە گوایە کەوتوونەتە بن کڵێشەم و لە خشتەیان بردووم و سەر بەماڵا ناکەم ناچار هەموو ڕۆژێ دەبێ بە بازاڕەکەدا تێپەڕم، هەر کە چاویان پێم کەوت بەجارێ کۆمەڵێ چاو دەچەقین

بەڕووما.. دەستیان لە کارەکانیان هەڵدەگرن بەچەپ و ڕاستدا لێم ورد دەبنەوە تا ئەوانیش دەمدەنە دەست تاقمێ چاوبزی دیکە. ئەوەی زیاتر جێی سەرسوڕمانە هەندێ لە دانیشتوانی دێ چاویان لەگەڵ چاوی ئەوانا دەگەڕێ و دڵیان، لەگەڵ لێدانی دڵی ئەواندا لێ دەداو هەمان ڕەفتاری ئەوانم لەگەڵ دەکەن. زۆرترین تەماشاکردنەکەی ئەوانم بەلاوە ستەمە ئەمڕۆ کوتوپڕ لە ناوەڕاستی بازاڕەکەدا ویستم بوەستم و هەموو شتێ بڵێم ڕاوەستام. بەڵام کەی تەنیا وتن هەموو شتێکە سەر کۆڵانەکانیان لێ تەنیوم «مناڵ بووین بۆ خۆ لەیەك شاردنەوە بێ ترس خۆمان بەکۆڵانەکاندا دەکرد، بەڵام ئێستا کۆڵانەکانمان نامانشارنەوە یاریشی بۆ منالانی ئەم دێیە قەدەغەیە» لەسەر پیشەی خۆم شەوێ درەنگ گەڕامەوە. کلیلی دەرگاکەم دەرهێنا دووکەس ڕاست و چەپ باڵیان گرتم. بەچاوە زیتەکانیان لێم مۆڕ بوونەوە. بەو جۆرە تەماشاکردنە ڕاهاتبووم. منیش هەموو لەشم کرد بەچاو یەکێکیان پارچەیە کاغەزی بۆ درێژکردم و هەردوو بەجووتە وتیان– ئەمە لە ژووری نووستنەکەت هەڵواسە. بەئاستەم پێنووسەکەم دەرهێنا، لەپشت پارچە کاغەزەکەی ئەوانەوە ئەمەم نووسی و دامەوە دەستیان.

(چاخی زوحاك ناگەڕێتەوە. کاوەش لە یاد ناکەین) وەك تاشە بەردێك بماڵی بەسەریانا دەستیان خاو بووەوە.

بەپێچەوانەی شەوانی ڕابردووەوە لە ناخەوە هەستم بەباڵەفڕێی هیوا کرد چونکی توانیم ئەو فەرمانەی ئەمویست لە ژووری سەری دانیشتوانی گوندەکە هەڵواسم لە پێشەوە بەمانم گەیاند. بەڵام ئەبوایە هەموو شتێکم لەگەڵیانا یەکالا بکردایەتەوە.. ئەبوایە ئاشکراتر بدوامایە لەوەتی چاوم کردۆتەوە ئەم دێیە ئاوی ڕوونی لێ قەدەغە کراوە و بەری کارێزەکانی بەربەستە.

ئەمەوێ لەشی خۆم ژەهراوی بکەم و خۆم دەرخواردی ئەو نەهەنگە بدەم کە بەری کارێزەکەی لێ گرتووین.

یەك دووجار لە ژوورەکەی خۆمەوە دەنگی دایکم وەك بانگەوازێکی دوور بەر گوێ کەوت چاوم هەڵبڕی لەودیو پەنجەرەکەوە ڕاوەستاوە. تا ماوەیەك ئەوەی ئەو ئەیوت نەمدەبیستن گوێم لە دەنگی ناوەوەی خۆم دەگرت، کە مێشك و هەردوو گوێمی بەم دەنگە ناسازە ئاخنیبوو (تەماشاکردنەکەی دایکیشت لە هی ئەوان دە...) بەڵام کە وردبوومەوە تەماشاکرنەکەی تەماشای دایکێتی جارانی بوو لەگەڵما وەك دایك ئەدوا.

– کابرایەك لێرە بوو.. ئێستا ڕۆیشت.. وەڵامیان داینەوە بۆ مەسەلەی ژن خواستنەکەت وتوویانە لەم دێیە ژنی پێ نادرێ.. بۆ ئێوە لەم ناوە زاوزێ قەدەغەیە.

لە پیش خواردنەوەی خۆمدا وەڵامم پێ نەدرایەوە.. خۆم خزانە ژێر پێخەفە ساردەکەمەوە، لەگەڵ بۆڵە بۆڵی دایکمدا مشتومڕێکی گەرم لە مێشکمدا دامەزرا «هەڵاتنت پاشگەزبوونەوەیە.. لە بەهارێکدا ئەبێ بەری کارێزەکەیان پێ بەردەین و زەماوەندێکی گەرمیش بۆ دەزگیرانەکەم ساز بکەم».

ئابی ١٩٧٢ کەکووك

ڕاو

سێ قۆڵی خۆیان بەچایخانەکەدا کرد. بەو نیازەی ئەمجارەیان هەموو شتێك یەکالا بکەنەوە و کۆتایی بەهەموو شتێك بهێنن.

وادیاربوو دووەمیان لە دووانەکەی تریان بەپەرۆشتر بوو، هەردوو قۆڵی خستبووە بن هەنگڵی دووانەکەی تر لە شێوەی زنجیرەیەکی نیوە ترازاودا مەچەکیانی گرتبوو، تا لە دەرگا شووشەبەندەکەش خۆیان بەژوورا کرد بەری نەدان کاتێ بەرەو مێزێکی بەتاڵی سووچێکی چاخانەکە هەنگاویان دەنا هەریەکەیان لە لایەن خۆیەوە بیری لەوە دەکردەوە کە چۆن دەستی پێ بکات.

بەجۆرێکیش ئاگایان لە یەك بوو، هەر ئەوەندەی مابوو ژمارەی هەناسەی یەکتر بزانن. بۆ ماوەیەکی کورت ئاگایان لە یەك برِا سێ قۆڵی دەوری مێزەکەیان دا، لەم کاتەدا خەڵکەکە، دەنگێ بەکێشکردن و بۆ پێشەوە بردنی سێ کورسی لە چا هەڵقوڕاندن و یاریکردنی خستن و ئاوڕی پێ دانەوە سێ کەسەکە دەستیان نایە سەر مێزەکەی بەردەمیان. وەك بۆ یەکەم جار دەستی خۆیانیان دیبێت چاویان لەسەر مێزەکە نەئەترووکاند. بێدەنگی درێژەی کێشا. تەماشایەکی یەکتریان کرد. بزە کەوتە سەر لێویان، بزەی سەرلێوی دووەمیان لەوانیتر گەشتربوو (ناهەقی نەبوو) دەستی خستە سەر مەچەکی هەردووکیان ئەیویست بێنە گفت، کۆتایی بەم بێدەنگییە بێنن.. لە هەموو جووڵانەوەیەکیدا تا بزەی سەر لێوی گوشین مەچەکیان ئەیویست ئەوەیان پێ ڕاگەیەنێ کە «دەمێك خولیای ئەم ئاواتە بووم ئاوا پێکەوە دانیشین و بڕیاری ڕاوێك، گەشتێ بدەین.. تا لە ڕۆژانی ڕەشی، پڕ مەینەتیشمدا بیرم هەر لەم ڕاو و گەشتە دەکردەوە.. گەلێ جار لە سەرە ڕێی گەشت و گەڕانا ئەوەستام باسی ڕاو و گەشتم ئەکرد و ئەموت من بەبیرمابێ زۆر کەسیی ئێمەش خۆیان کردە قوربانی ڕاو و گەشت.. هەر بۆیەش ئەو هەوڵە بێ شومارەم دا کە لە یەکترتان نزیك بکەمەوە.. بەقوربانە ئەمجارەیان با ڕاوەکە سازکەین. ئەیویست ئەمە و گەلێ شتی تر بڵێ.. بەڵام سێیەم یەکەمیان ئاشتی پاش شەڕیان بوو لە تەماشاکردنی یەکتر تێر نەدەبوون، وەك دوو دڵدار نیازی ڕاز و گلەیی ڕۆژانی ڕابوردوویان کەوتبووە سەر دووەمیش پەلەی ڕاوکردن و چوونە سەیرانگاکەی سبەینێی مەبەست بوو هەرچی چۆنی بوو لە نێوان ڕاز و گلەییاندا پێیان ڕاگەیاند،

– ڕێك كەوتین.. ها..؟

یەكەم بۆ ئەوەی دڵنیای بكا، دەستی خستە سەر شانی و بەتیلەی چاوی پڕ لە سەرزەنشت و گلەییەوە لەگەڵ بزەیەكدا شانی ڕاوەشاند، لە دڵیشەوە بیری لەوە دەكردەوە كە «دەمێكە منیش بەدوای هەلێكی وادا دەگەڕێم... بەناو دۆستایەتییەوە مشتەكۆڵەی خۆم بوەشێنم.. ئای كە باسی جوانی دایكتیان بۆ كردووم.. شەوان گینگڵی بۆ ئەدەم.. هەرچی چۆنی دەبێ ڕاوەكە دوا دەخەین لە ماڵەوەتان كوڕێك دەبەستین ئەوجا بەدیدەنی دایكت شاد دەبین و خەوشی دڵی خۆم دەردێنم». ئەمجارەیان ڕووی دەمی كردە سێیەم و پرسیارەكەی بەڕووی ئەویشدا هەڵدا.

– ها ڕێك كەوتن؟

– لەسەر چی؟

– لەسەر چوونمان بۆ ڕاو!! سەیران!. ئا.. گەشت. دووەم وەك پرسیارەكەی سێیەمی پێ خۆشی بێ سەری بۆ دەلەقاندەوە.

– باشە چی ببەین لەگەڵ خۆماندا؟

ئەمەیان تەنیا بۆ دڵنەوایی دووەمیان بوو:

– خەڵكی كە گەشت دەكات، دەچێ بۆ ڕاو چی لەگەڵ خۆیاندا دەبەن؟

هەردوو بەجووتە وتیان:

– ئەمەیان پێویستی بەلێكۆڵینەوە هەیە.

دووەم وەك بیەوێ كۆتایی بەدانیشتنەكە بێنێ دەستی خستە سەر مێزەكە وتی:

– باشە جارێكی تر بۆی دادەنیشین بەم وتەیەی گەلێ وشەی پیرۆزی دەخستە ژێر پێی:

دووەم لە ژێر لێوەوە وتی:

– بەڵام ئەبێ من هەر بچم.

كانوونی یەكەمی ١٩٧٣